

טלי טל

הפקולטה לחינוך למדע וטכנולוגיה,
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

שחר בוקמן

עורך אקולוגיה וסביבה

ציטוט מומלץ

טל ט ובוקמן ש. 2012. דבר העורך.
אקולוגיה וסביבה 3(2): 130.



מנהיגי מדינות העולם בוועידת האו"ם בנושא פיתוח בר-קיימא, המכונה RIO 20 | צילום: Blog do planalto, Flickr

דבר העורך

לקוראים שלום רב,

גיליון קיץ 2012 / כרך 3(2)

3 ביוני, 2012

לפני 20 שנה גובש סדר יום עולמי חברתי-סביבתי למאה ה-21, אבל האם האנושות צועדת בכיוון הנכון?

במסגרת ועידת כדור הארץ ההיסטורית שנערכה בריו דה ז'נירו (ברזיל), ביוני 1992, נכתבה תכנית הפעולה של מדינות העולם לקידום פיתוח בר-קיימא, המפרטת את הפעולות שיש לנקוט ברמה העולמית, ברמה הלאומית וברמה המקומית, בכל התחומים שהאדם משפיע בהם על הסביבה. התכנית התוותה דרכי חשיבה מחודשות ביחס לצמיחה כלכלית, לקידום צדק חברתי ולהבטחת בריאותה של הסביבה הטבעית. תכנית זו, המוכרת בשם אג'נדה 21, היא אבן הפינה של השינוי התפיסתי האדיר שעברנו בשני העשורים האחרונים.

זוה עוד לא הכול – באותה ועידה נוסדה התכנית להגנת הסביבה של האו"ם (UNEP); נחתמה אמנת ריו לפיתוח ולסביבה; נחתמו שלוש אמנות עולמיות בנושאים שהובילו את מרבית העיסוק בנושאי סביבה מאז ועד היום – אמנת המסגרת לטיפול בשינוי האקלים (שהתגלגלה בהמשך לפרוטוקול קיוטו), אמנת המגוון הביולוגי ואמנת הלחימה במדבור.

בשדה החינוכי תרמה ועידת ריו תרומה עצומה לחינוך לקיימות ברחבי העולם. אם עד ריו התמקד החינוך הסביבתי בעיקר בחינוך לאהבת הטבע ולשמירה עליו ובחינוך לאיכות הסביבה, הרי שוועידת ריו הביאה גם לשילוב של היבטים של צדק סביבתי וצדק חלוקתי בשיח החינוכי. בעקבות ועידת ריו הפך החינוך הסביבתי מחינוך אליטיסטי לתנועה חינוכית חובקת כול, ששמה לה כמטרה לחנך ילדים, נוער ומבוגרים כאחד. עשור לאחר מכן תרמה הוועידה גם להכרזה של האו"ם על "עשור לחינוך לפיתוח בר-קיימא" בשנים 2014–2015.

ביוני 2012, 20 שנים אחרי, מתכנסת בריו ועידת האו"ם בנושא פיתוח בר-קיימא, המכונה RIO+20. הוועידה מתמקדת בשני נושאי ליבה: כלכלה ירוקה (בהקשר של פיתוח בר-קיימא וביעור העוני) והמסגרת המוסדית לפיתוח בר-קיימא. הדיון בנושאים אלה נעשה תוך מתן תשומת לב מוגברת לשבעה תחומים: מקומות עבודה הגונים, אנרגיה, ערים מקיימות, מזון (ביטחון תזונתי וחקלאות מקיימת), מים נקיים ונגישים לכול, אוקיינוסים ומוכנות לאסונות טבע.

פעם בדור נדרשים ראשי המדינות בעולם להתנתק מדפוסים החשיבה הלאומיים האופייניים להם ולגבש מתווה להבטחת עתידם של כדור הארץ ותושביו. יותר מ-135 ראשי מדינות, לא כולל בנימין נתניהו, הבטיחו את בואם לוועידה. הציפיות מן הוועידה

גבוהות, והן אינן כוללות מילים ומשפטים מורכבים המבטאים פשרות פוליטיות, אלא צעדים אמיצים שיביאו לשינוי אִמְתִּי בחיי רבים. קיום מגוון גדול של רצונות וצרכים המבטא את הפערים בין הרעבים לשבעים, מקשה כמובן על הגעה להסכמים בין-לאומיים משמעותיים, אך יש לקוות כי מנהיגי העולם ישכילו להבין כי מגוון רחב הוא אחד ממרכיבי העוצמה של פיתוח בר-קיימא.

קריאה מהנה ומועילה
טלי טל ושחר בוקמן